

Jupiterská je Mozartova posledná symfonia. Napísal ju v partitúre za 16 dní. Symfonia nebola objednaná žiadnou čiernou postavou ako Requiem, akýsi vnútorný popud, cit blízkej smrti hnal Mozarta k vytvoreniu tohoto diela vyžarujúceho čistú, neskalenú silu. Názvu Jupiterská dostalo sa jej pripodobňovaním v nej utajenej dokonalosti k antickému bohovi Jupiterovi.

Začiatkové akordy sú slávnostnou patetickou intrádou. Prvá téma je exponovaná v rozmere 32 taktov! V Andante vyznievajú dve široko klenuté témy v sonátovom prevedení. Finale, ktoré vystriedalo hravý Menuet, by sme omylom považovali za fúgu. Autor len po spôsobe fugy pracuje s imitáciou tém. Takto ku koncu svojho života, ináč sluha rokokového umenia, poklonil sa i veľkému kontrapunktickému umeniu Bachovmu.

Z mnohých inštrumentálnych koncertov vyniká flautový koncert G - dur. Nástrojový part vtedy obľúbenej flauty ukazuje krásy klasickej výstavby inštrumentálneho koncertu.

Budúci koncert Slovenskej filharmónie bude v piatok
dňa 2. februára 1951.

Dirigent: Dr. LUDOVÍT RAJTER

Sólistka: EVA BERNÁTHOVÁ, klavír

26.T.51
87
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

XII.
KONCERT

K 195. VÝROČIU NARODENIA
W. A. MOZARTA

BRATISLAVA, DŇA 26. JANUÁRA 1951

PROGRAM

Skladby W. A. Mozarta:

1. Predohra k opere »Divadelný riaditeľ«
2. Symfonia D-dur (Parížska), Köchel, 297
Allegro assai — Andantino — Allegro
3. Koncert pre flautu a orchester G-dur
Allegro maestoso — Adagio non troppo — Rondo
(Tempo di Menuetto)

Prestávka

4. Symfonia C-dur (Jupiterská), Köchel 551
Allegro vivace — Andante cantabile — Menuetto —
Finale

Dirigent: Dr. LUDOVÍT RAJTER

Sólista: prof. VLADISLAV BRUNNER, flauta

Mozartovo narodenie (1754) a začiatok jeho hudobnej činnosti (v 4 roku) spadá do doby prelomu hudobných slohov. Bach zomrel 1750. Händel 1759. Dokonca zakladateľ klasického orchestra a symfonie Stamitz zomrel 1757. V lone starého polyfonného slohu prerástol nový klasický štýl. Bach a Händel sú vrcholmi a poslednými reprezentantmi už ztrnulého a neaktuálneho barokného umenia. Ich umenie upadlo na 100 rokov do zabudnutia. A práve Bachovi synovia a mannheimski symfonikovia sú dravými potokmi, ktoré prerážajú cestu. No i tieto potoky sa čochvíla strácajú vo veľkých riekach — Mozartovi a Beethovenovi.

Mozartovo umenie vzhľadom k svojej dobe ani neprináša toľko objaviteľských, ako skôr ustaľovacích hodnôt. Táto ustaľovacia sila spočíva v syntetickosti, ktorou v sebe spája prínosy zakladateľov slohu klasického a syntézou týchto vydáva nové diela absolútnej dokonalosti.

Jeho tvorivé schopnosti boli podnecované nielen zámermi čiste umeleckými, ale i poznaním a prevzatím prvkov z rôznych ľudových hudobných kultúr, ktoré spoznal na svojich cestách. Zo svojho 36 ročného života tvoril plných 30 rokov. V kultúrnych dejinách je to mimoriadny prípad, že človek v útľom detskom veku vedel vytvoriť hodnotné umelecké diela. V svojom diele obsiahol všetky kompozičné formy svojej doby.

Po jeho dramatickej tvorbe na druhé miesto kladíme tvorbu symfonickú. Z 54 jemu pripisovaných symfonií 47 s určitou pochádzajú od neho.

Symfonia D-dur pochádza z počiatku stredného tvorivého obdobia. V r. 1778 po pobyte v Mannheime, kde u samého prameňa klasiky sa umelecky prehĺbil, prišiel do Paríža. Tu pre »Concert spirituel« s ožil symfoniu D-dur. Sám ju dirigoval a dosiahol obrovského úspechu.

Úvodná téma, prevedená vtedy podľa parížskej módy najprv unisonom sláčikov vo forte, je výrazná a pracuje s ňou po haydnovsky v celej prvej vete. Vedľajšia téma tvorí len výplňkové ornamentálne figury.

Téma druhej vety v úseku prvých 4 taktov tri krát mení dynamiku. Vidieť na nej mannheimský vplyv.

O poslednej časti píše Mozart otcovi, že napriek všetkým zvyklostiam začať finálnu vetu všetkými sláčikmi vo forte, začať ju len husľami v piano. Až potom prichádza forte. Obsadenie je veľké: sláčiky, drevené fúkacie nástroje obsadené dvojmo, k tomu dve trúbky, 2 horňáky a tympany.